

- незаконна порубка лісу (ст. 246);
- порушення законодавства про захист рослин (ст. 247);
- умисне порушення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду (ст. 252);
- злочинне порушення правил пожежної безпеки в лісах (ст.270).

За певних обставин кримінальна відповідальність може настати за сукупністю злочинів щодо лісу, наприклад, за зловживання службовим становищем і хабарництво (ст. 364 і ст. 368 ККУ).

Дисциплінарна відповідальність є одним із засобів, для яких дії по охороні, захисту, відновленню та використанню лісів є посадовими обов'язками. Дисциплінарна відповідальність полягає в накладенні на винну особу дисциплінарного стягнення. Види дисциплінарних стягнень встановлені в ст. 148 Кодексу законів про працю України. Дисциплінарні стягнення накладаються адміністрацією підприємств, установ та організацій за місцем роботи особи, яка вчинила дисциплінарний проступок, або вищестоящим органом у порядку підлеглості.

Притягнення лісопорушника до адміністративної чи кримінальної відповідальності не звільняє його від обов'язку відшкодувати заподіяні збитки.

Чиж Віталій Артемович
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ДРАЖЛИВІ ПИТАННЯ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН НА СТОРІНКАХ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ З ІСТОРІЇ ЦИХ КРАЇН

Українсько-польські відносини завжди були непростими. Ще з часів отримання незалежності в обох суспільствах існує ряд дражливих питань на тему спільної історії. Зокрема, це теми «Волинської трагедії» та діяльність ОУН-УПА, які завжди актуалізуються під час виборів. Беззаперечно, це відображається і на шкільних програмах з історії, як в Україні, так і у Республіці Польщі. Шкільні підручники в цьому випадку слугують одним з медіаторів впливу на суспільну думку, яку вчителі часто доповнюють власним відношенням до проблеми.

Для порівняння було взято актуальні підручники з історії в обох країнах. Було виявлено, що окреслені вище питання в обох країнах висвітлюється по різному, на що суттєвий вплив має їх потрактування в історичній науці й обумовлене державною політикою пам'яті. Так сталося і з питанням, пов'язаним з Волинською трагедією, яка в Польщі має зовсім інші дефініції – «zbrodnia wołyńska»(Злочин на Волині), «rzez wołyńska»(Волинська різня).

Порівняємо зміст підручників. У польському шкільному підручнику автори зазначають, що саме Степан Бандера є головним винуватцем цих подій на Волині, і що саме з його подачі було знищено близько 170 тисяч поляків.

Жорстокість бандерівців була настільки сильною, на їх думку, що вони без розбору вбивали навіть українців, і деякі поляки були змушені переховувати власне самих українців, аби врятувати їх від знищення бійцями ОУН. В підтвердження цьому зазначається, що така акція була вигідна бандерівцям, адже вони хотіли створити власну державу, включивши до неї східні креси Другої Речі Посполитої. Окрім того, лунають звинувачення бандерівців в колабораціонізмі з німцями. На одній з останніх сторінок показана карта Польщі в трьох варіаціях. В кожній з варіацій присутній Львів та Вільнюс. В двох з них вони показані, як частина Польщі, в одній – як втрачена територія [5]. В українських же шкільних підручниках в свою чергу не заперечується проведення таких акцій з боку УПА. Проте їх аргументація базується на тому, що ці події були викликані не бажанням винищити власне самих поляків, а бажанням помститися загонам Армії Крайової, яка репресувала українців на цій території, намагаючись взяти її під свій контроль. На меті вони мали також і захист цивільного населення від постійних репресій з боку Армії Крайової. В силу цього було прийнято рішення ліквідації опори їх загонів, а також закріплення цих територій саме за майбутньою національною державою українців. Автори українських підручників наводять цифри жертв, що в чотири рази менші за ті, що подають їх польські колеги – 45 тисяч вбитих поляків, з яких 18 тисяч є опізнаними. Українські підручники також наводить інформацію про те, що поляки були колабораціоністами з німцями [1].

Загострення протиріч щодо потрактування ряду дразливих питань спільної історії проходило в декілька етапів. Перший етап припадає на 1990-ті роки. Вчена К. Єндрашик зазначає, що тоді була зроблена спроба на офіційному рівні знайти порозуміння між країнами. Центром її уваги стає договір про порозуміння 1997 року, після якого мали б зникнути всі історичні претензії один до одного. Але цей договір нічого не дав, так як дискусії з приводу ОУН-УПА та подій на Волині 1943-1944 років продовжились. Конфлікт посилювався після зміни політичної влади в Україні 2014 року, адже зі зміною влади, змінилась і її риторика, а відтак – і політика пам'яті. Це поклало початок другому етапу. Трактування діяльності ОУН-УПА та подій 1917-1921 років кардинально відрізнялось від тих, що були до Революції Гідності й це дуже контрастувало з тим, як ці події оцінюють в Польщі [2]. Все це позначилося на змісті шкільних підручників.

Шкільний курс історії, у якому закладається негативне ставлення до українців та всіх історичних подій, що з ними пов'язані не може сприяти порозумінню, а лише поглиблює конфронтацію і війни пам'яті. Тож не дивно, що на останніх парламентських виборах у Республіці Польщі відверта популістська праворадикальна партія все ж таки змогла отримати місця в польському сеймі. І хоча 12 місць і не можуть суттєво вплинути на суспільно-політичну ситуацію, однак демонструють загрозливі тенденції бо для «Конфедерації» українці є історичними ворогами, а Львів має бути польським. Крім того на день незалежності Польщі був ряд антиукраїнських правих маршів

та акцій. До того ж, на матчах футбольного клубу «Шльонск», що відбувся в Вроцлаві, лунали антиукраїнські гасла та вивішувалися плакати, пов'язані з Волинською трагедією та із звинуваченнями в бік УПА та С. Бандери [3,4].

В підсумку можна зазначити, що під час війни історичні дебати з приводу українсько-польських відносин в минулому дещо поставлені на паузу. Проте в даному випадку як Україна, так і Польща потребує власного «подолання історичного минулого», як це колись було між Францією та Німеччиною. Допоки цього не станеться, то питання історичні і далі будуть переростати в політичні популістські гасла, що з часом може призвести до катастрофічних наслідків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власов, В.&Кульчицький С. (2018) Історія України. Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера. DOI: xxxx
2. Єндрашик, К. (2018) Історичні проблеми та політика пам'яті в польсько-українських стосунках (1991-2017). Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 3-4, 237-253. DOI: xxxx
3. Ультрас у Польщі влаштували акцію протесту проти України. Фотофакт. Oboz.UA. Відновлено з <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/ultras-u-polschi-vlashtuvali-aktsiyu-protestu-proti-ukraini-fotofakt.htm>
4. У Польщі влаштували протест проти України, розмістивши образливі банери під час футболу. Фотофакт. Oboz.UA. Відновлено з <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/u-polschi-vlashtuvali-protestu-proti-ukraini-rozmistivshi-obrazlivi-baneri-pid-chas-futbolu-fotofakt.htm>
5. Śniegocki R.& Zielińska A.(2018) Wczoraj i dziś. Podręcznik do historii dla klasy 8 szkoły podstawowej. Nowa Era. Warszawa. DOI:xxxx

Чиж Олексій Олексійович

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ВІЙСЬКОВЕ БУДІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

П. СКОРОПАДСЬКОГО: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ

До початку 1990-х років проблема військового будівництва Української держави розроблялася лише істориками української діаспори. Проте вона представлена незначною кількістю робіт, здебільшого учасників революційних подій та вільнокозацького руху. Значну увагу діяльності гетьманського уряду, спрямованій на побудову національної армії, приділили І. Мазепа та Д. Дорошенко. Д. Дорошенко стверджує, що період гетьманату був найпродуктивнішим з поміж інших відрізків визвольних змагань для